

Adrienn Hetei

Goedheid en geduld

Michiel de Ruyter-herdenking in Debrecen

Ook in dit jaar werd in februari de Nederlandse admiraal Michiel Adriaenszoon de Ruyter in Debrecen herdacht. Bij het Galeislaven-monument, achter de Grote Kerk in Debrecen werd ter ere van de admiraal een krans gelegd. Hij bevrijdde op 11 februari 1676 in Napels 26 protestantse Hongaarse predikanten van de galeien.¹

Op 12 februari hielden Béla Baráth, rector van de Gereformeerde Theologische Universiteit Debrecen, en Gábor Pusztai, hoofd van de vakgroep Nederlands aan de Universiteit Debrecen toespraken in de aanwezigheid van studenten en docenten van de beide universiteiten en van de pers.

Béla Baráth sprak over de geschiedenis van het monument en benadrukte dat het initiatief tot de oprichting van de gedenkzuil van de hoogleraar kerkgeschiedenis, Ferenc Balogh en van een studentenvereniging kwam, wat uiteindelijk tot de inhuldiging in 1895 leidde. Het monument is sindsdien een herinneringsplaats van Hongaarse protestanten die voor hun geloof pleitten. Vanaf 1673 werden honderden dominees en protestantse leraren voor de rechtbank gesleept en veroordeeld. Deze jaren betekenden het hoogtepunt van de contrareformatie in Hongarije in de 17de eeuw. Velen van deze veroordeelde protestanten moesten de trouw aan hun geloof met hun leven betalen, velen werden verbannen, opgesloten, van hun goederen beroofd of als galeislaaf verkocht. De protestanten in Nederland waren begaan met het lot van de Hongaarse geloofsgenoten en volgden met steeds meer zorg en belangstelling het wel en wee van de predikanten. Béla Baráth citeerde tenslotte het gedicht van de Hongaarse dichter Lőrinc Szabó *Gályarabok szobra* (Monument van de galeislaven):

‘[...] ik geloof in jou, goedheid, geduld,
ik geloof in jou, goddelijk verstand –
ik geloof in jou, vrijheid, liefde,
en ik geloof dat deze zuivere wapens zullen overwinnen.’²

Gábor Pusztai benadrukte in zijn toespraak dat admiraal Michiel de Ruyter in het algemeen bekend stond als zeeheld van Nederland. Het nageslacht kent hem vanwege zijn zeeslagen als redder des vaderlands. Maar tijdens de bevrijding van de Hongaarse protestanten in Napels gebruikte hij geen geweld. De bevrijding was het resultaat van zijn uitstekende diplomatieke talent. De Ruyter had de gave precies te weten wanneer het tijd was om te vechten en wanneer het tijd was om te onderhandelen. In februari 1676 in Napels wist hij zeer goed dat de tijd van onderhandelingen gekomen was. Moge dit een voorbeeld zijn voor iedereen ook in onze tijd. De Hongaren werden eerst naar Venetië gebracht om vervolgens naar Zwitserland door te gaan. Helaas konden zij jarenlang niet terugkeren naar hun vaderland, maar brachten wel bezoeken onder andere aan Duitsland, Nederland en Denemarken om hun verhaal te vertellen en geld te verzamelen. De laatste overwinning van de bejaarde admiraal was de bevrijding van de Hongaren. Twee en half maanden later, op 22 april 1676 leverde hij een slag met de Fransen en raakte dodelijk gewond. De Ruyter bezweek een week later aan zijn verwondingen. Hij kreeg zijn laatste rustplaats in de crypte van de Nieuwe Kerk in Amsterdam.

De bevrijding van de Hongaarse galeislaven is al eeuwenlang één van de belangrijkste gebeurtenissen van de betrekkingen tussen Nederland en Hongarije, die ook in Amsterdam regelmatig herdacht wordt. Het monument in Debrecen is een herinneringsplaats van de Hongaars-Nederlandse betrekkingen waar we elk jaar onze eer kunnen betuigen aan de Nederlandse admiraal. Herinnering is immers niet slechts een terugblik naar het verleden, maar ook de bevestiging van een gezamenlijke identiteit en toekomst.

Docenten en studenten van de Gereformeerde Theologische Universiteit en van de Vakgroep Nederlands van de Universiteit Debrecen na de herdenking op 12 februari 2024.

Noten

- ¹ Zie hierover meer in: Bitskey & Pusztai, *Michiel de Ruyter és Magyarország*; Csorba, 'A gályarab-kultusz töredezett emléke.'; Csorba, 'Die Rezeption des Martyriums der ungarischen calvinistischen Galeerensklaven.'; Csorba, 'A gályarabok emlékérméi.'; Bujtás, 'Lelkészavatás egy holland hadihajó fedélzetén.'; Bujtás, 'Het beeld van Nederland van de tot de galeien veroordeelde Hongaarse predikanten.'; Pusztai, 'Michiel Adriaenszoon de Ruyter a holland nemzeti hős.'; Pusztai, *Michiel de Ruyter*; Pusztai, 'Gedenkzuil voor De Ruyter.'; Pusztai, 'A szabadtó emlékezete.'; Pusztai, 'Michiel de Ruyter in der ungarischen Erinnerung.'; Pusztai, 'Admirális a reformátorok között.'
- ² Szabó, 'A gályarabok szobra.' Vertaald uit het Hongaars door Adrienn Hetei. Lőrinc Szabó (1900-1957) was leerling van het Gereformeerde College Debrecen.

Bibliografie

- Bitskey, István & Pusztai, Gábor (red). 2008. *Michiel de Ruyter és Magyarorszag*. [Michiel de Ruyter en Hongarije] Debrecen: Néderlandisztika Tanszék.
- Bujtás, László Zsigmond 2019. 'Lelkészavatás egy holland hadihajó fedélzetén – Gilles Viret, a gályarab prédikátorok "ismeretlen" ismerőse.' [Predikantenwijding aan boord van een Nederlands schip – Gilles Viret, de onbekende vriend van de Hongaarse galerensklaven] Berecz, Ágnes (red). *Lelkészek, nemesek, polgárok. Tanulmányok a Ráday Gyűjteményből*. [Predikanten, edellieden, burgers. Studies uit de Ráday-Collectie] Budapest: Ráday Gyűjtemény, 9–32.
- Bujtás, László Zsigmond 2017. 'Het beeld van Nederland van de tot de galeien veroordeelde Hongaarse predikanten.' *Acta Neerlandica*. 14, 89–120.
- Csorba, Dávid 2018. 'A gályarab-kultusz töredezett emléke.' [De gefragmenteerde herinnering van de galeienklaven-cultus]. *Historia Ecclesiastica*. 9, 85–94.
- Csorba, Dávid 2017. 'Die Rezeption des Martyriums der ungarischen calvinistischen Galeerensklaven.' Takács, Miklós; Varga, S. Pál & Katschthaler, Karl (red). *Erinnerungsorte im Spannungsfeld unterschiedlicher Gedächtnisse: Galeerensklaverei und 1848*. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 91–103.
- Csorba, Dávid 2016. 'A gályarabok emlékérméi.' [Gedenkpenningen van de galeienslaven]. *Egyháztörténeti Szemle*. 17.3: 90–95.
- Pusztai, Gábor 2008. 'Michiel Adriaenszoon de Ruyter a holland nemzeti hős.' [Michiel Adriaenszoon de Ruyter de nationale held van Nederland]. Bitskey, István & Pusztai, Gábor (red). *Michiel de Ruyter és Magyarország*. [Michiel de Ruyter en Hongarije] Debrecen: DE Néderlandisztika Tanszék.
- Pusztai, Gábor 2009. *Michiel de Ruyter*. Budapest: Kontaktus.
- Pusztai, Gábor 2011. 'Gedenkzuil voor De Ruyter.' *Acta Neerlandica*. 8, 175–187.
- Pusztai, Gábor 2017. 'A szabadító emlékezete: Michiel de Ruyter a magyar emlékezetben.' Bárány Attila et al. (red). *Németalföld emlékei Magyarországon – magyar-holland kapcsolatok*. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 155–165.

- Pusztai, Gábor 2017. 'Michiel de Ruyter in der ungarischen Erinnerung.' Takács, Miklós; Varga, S. Pál & Katschthaler, Karl (red). *Erinnerungs-orte im Spannungsfeld unterschiedlicher Gedächtnisse: Galeerensklaverei und 1848*. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 44–57.
- Pusztai, Gábor 2020. 'Admirális a reformátorok között. A debreceni Ruyter utca névadójáról.' [Admiraal onder de reformatoren. Over de naamgeving van de Ruyterstraat in Debrecen] *Debreceni Szemle*. 28.2: 137–147.
- Szabó, Lőrinc 1947. 'A gályarabok szobra.' [Het monument van de galeislaven] <https://www.magyarirok.hu/szabo-lorinc/a/a-galyarabok-szobra> (laatst geraadpleegd op 12 december 2024)